

## СПІВТВОРЧА ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТА У СПІЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

*Абаніна Г.В.,*

*к.психол.н., Навчально-науковий інститут психології,  
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,  
e-mail: Hannaav@krok.edu.ua*

Інтенсивний розвиток новітніх ІКТ, їхня інтеграція в сучасний освітній простір суттєво змінює взаємодію в системі «викладач-студент». Особливістю вищої освіти стає створення спільного освітнього простору в процесі співтворчості суб'єктів процесу навчання. Метою нашого дослідження є теоретичний аналіз особливостей співтворчого підходу в контексті взаємодії суб'єктів освітнього простору.

Феномен співтворчості розглядається в межах гуманістичної парадигми університетської освіти, згідно якої основною цінністю визнається особистість, самоцінність людини з її активною пізнавальною життєвою позицією. Відповідно до такого підходу вища школа має створити умови забезпечення можливостей самореалізації особистості, розвитку активної професійної позиції, становлення професійної ідентичності, творчого стилю діяльності. Сучасна гуманістична спрямованість освітнього процесу базується на врахуванні індивідуальних психологічних особливостей, ціннісно-сміслових орієнтацій, професійних очікувань і домагань студентів, що сприяє гармонізації співпраці викладача та студента. Такі складові освітнього простору забезпечують ефективну взаємодію суб'єктів навчального процесу на рівні співтворчості.

В роботах Ш. А. Амонашвілі, В. І. Андреева, Г. С. Батищева, М. Н. Берулава, В. А. Кан-Калик і Н. Д. Никандрова, С. В. Нилова, Т. А. Бусигині, Ю. В. Сенько та ін. співтворчість розглядається як багатогранне поняття, яке може бути представлене як тип педагогіки, стиль, модель навчання. Зокрема, С. Ю. Степанов розглядає співтворчість як систему педагогічних цінностей, прикладних дидактик, методів, в основу яких покладена взаєморозвиваюча, взаємопроникна та взаємодоповнююча спільна культуруотворююча діяльність і глибинне особистісне спілкування педагога та учні, які періодично обмінюються соціальними ролями [1].

Спираючись на теоретико-методологічні та практичні розробки зарубіжних представників транзакційного аналізу (Giles Barrow, Sue Eusden, Jean Illsley Clarke, Julie Hay, Rosemary Napper, Trudy Newton, Graeme Summers, Sylvia Schachner, Susanna Temple), ми розглядаємо освітню модель співтворчого транзакційного аналізу як напрям гуманістичної психології освіти – нової форми організації інтенсивної освіти – в процесі якої учасники навчаються насамперед завдяки власній активності, вільно вибираючи свій темп навчання, навчальний матеріал, методи оцінювання та контролю, способи організації освітнього простору. Фокус уваги спрямований на самостійне навчання та інтенсивну групову взаємодію, отримання динамічних знань, які базуються на

структурних змінах та ефективній взаємодії суб'єктів навчального процесу. Учасники відкрито обговорюють цілі навчання та закріплюють їх навчальним контрактом, розподіляючи між собою відповідальність за навчальний процес і його результати [2,3].

Ідея співтворчості суб'єктів освітнього простору закладена в концепції «навчального альянсу» Труді Ньютен [4]. Співтворча взаємодія характеризується відмовою викладача від авторитарної, силової, владної позиції старшого, того, хто краще знає і претендує на безпомилковість. Замість цього викладач демонструє готовність до спільного зі студентами конструювання навчального простору, в якому є повага до власного досвіду студентів, взаємної довіри [5]. В такому підході закладено підґрунтя до особистісного зростання дитини через особистісне зростання дорослого [6].

Отже, співтворча взаємодія в навчанні – це передусім відносини, в яких дві унікальні особистості, викладач та студент, стають невичерпними джерелами взаємовпливу і розвитку один одного. В цьому контексті співтворчість розуміється як спільне створення нового, при чому не тільки вирішення творчих навчальних завдань, але й збагачення внутрішнього світу учасників навчального процесу [7].

#### **Список використаних джерел:**

1. Степанов С. *Поэзия сотворчества. Горизонты современного образования*. 2012. № 7.
2. Summers, G. and Tudor, K. (2000) *Cocreative Transactional Analysis. Transactional Analysis Journal*, 30(1): 23-40.
3. Schachner, S. (2016) *Intercultural Learning and Teaching in Multicultural Classes*. In G. Barrow & T. Newton (Editors), *Educational Transactional Analysis, An International Guide to theory and practice*. London/New York.
4. Newton, T. (2014) *Identifying Educational Philosophy and Practice through Imago's in Transactional Analysis Training Groups*, TAJ, 33:4.
5. *Технологии коммуникации в транзактном анализе // Сб. статей под ред. О.А. Голубковой*. СПб.: Издательство «ОМ-Пресс», 2006. 16 с.
6. Бондарева В. В. *Образовательный транзактный анализ как средство психолого-педагогической поддержки учителя: дисс. ...канд. пед. наук: спец. 13.00.08 – теория и методика профессионального образования / В. В. Бондарева*. Санкт-Петербург, 2005. 228 с.
7. *Управление сотворческими процессами (опыт инновационного развития школы) / под ред. А. С. Сухорукова*. М.: Сентябрь, 2000. 160 с.